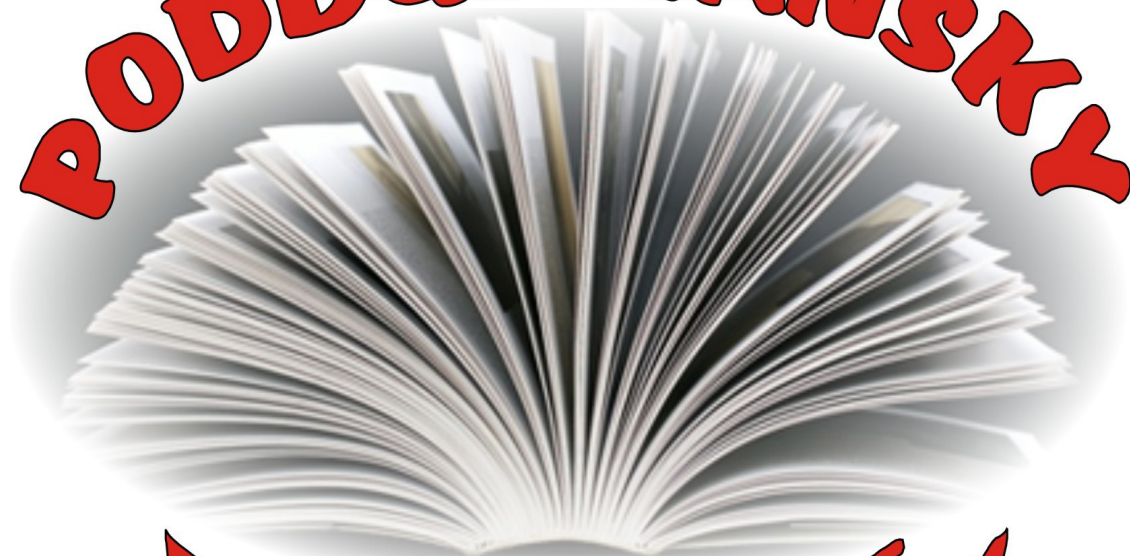

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 7 číslo 4

2016

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

OBSAH

<i>Knižnica pre všetkých.....</i>	<i>1</i>
<i>Z aktivít našej knižnice.....</i>	<i>1</i>
<i>Oddelenie ako ho (ne)poznáte.....</i>	<i>7</i>
<i>Regionálne osobnosti – Ivan Žak.....</i>	<i>10</i>
<i>Police plné kníh.....</i>	<i>12</i>
<i>Jazykové omyly.....</i>	<i>14</i>
<i>Viete, že...?.....</i>	<i>15</i>
<i>Najkrajšie knižnice sveta.....</i>	<i>16</i>
<i>Výrazy, ktoré prekľenuli tisícročia.....</i>	<i>18</i>
<i>Čas na zábavu.....</i>	<i>19</i>

Knižnica pre všetkých

Z aktivít našej knižnice

Mesiac október je už tradične spätý s prejavom **úcty k starším**. K tým, ktorí tvrdo pracovali, aby sa nám žilo lepšie, k tým, ktorí nám láskavo odovzdávajú svoje skúsenosti a múdrosti. Aj v knižnici sme si **21.10.2016** našich seniorov uctili kytičkou uvitou z hovoreného slova, pesničiek, ale aj tancov. Po príhovore pracovníčky knižnice a vlastnou úvahou Evky Kačurovej, svojim spevom všetkých prítomných očarili „Medulienky“ zo ZŠ Karpatská pod vedením Oxany Chavkovej a Tatiany Kovaľovej. Svoju umeleckosť poprepletanú s hovoreným slovom Timei

Marusinovej ukázala folklórna skupina Komanička, ktorá pracuje pri ZUŠ vo Svidníku pod vedením Márie Cimbovej, Eriky Cichej - vedúcej speváckej zložky FS Komanička. Hudobný sprievod zabezpečili Marcel Prokop – riaditeľ ZUŠ, Daniel Hic, Ľubomír Zásada a Ľubomír Kaliňák. Títo mladí umelci svojim programom

zachytili tajomný hlas jesene, ktorá nás volá na lúky, do lesov, do hôr, aby sme si vychutnali jesennú krásu prírody. Naším seniorom želáme veľa lásky a spokojnosti a aby aj ďalšie roky prežili v šťastnom rodinnom kruhu a pri plnom zdraví.

Podduklianska knižnica už vyše dvadsať rokov uskutočňuje pre študentov 3. ročníkov Gymnázia duklianskych hrdinov vo Svidníku v rámci predmetu slovenský jazyk a literatúra vzdelávacie podujatie **Hodiny bibliografie** s podnázvom Ako pracovať s literatúrou pri spracovávaní stredoškolských odborných prác. Na tzv. dvojhodinovkách pracovníčky knižnice študentov oboznamujú so základnými pojmami z oblasti knihovníctva, ako napr. čo je to dokument, bibliografia,

bibliografický odkaz, plagiátor, citovanie, ale hlavne ako sa robí popis jednotlivých typov dokumentov, techniky citovania, ako správne citovať, s formálnou úpravou prác a s mnohými užitočnými informáciami, ktoré sa pre nich stanú nevyhnutnosťou aj pri príprave vysokoškolských prác. Formou elektronickej prezentácie sa aj tohto roku uskutočnilo takéto podujatie, a to v dňoch **2. 11. 2016 a 10.11.2016**.

Spisovateľ, podnikateľ, prednášateľ zaoberajúci sa výskumom duševných schopností človeka, rozvojom osobnosti a netradičným pohľadom na systém zdravia **Ján Zbojek** navštívil **9.11.2016** Poddukliansku knižnicu, kde predstavil svoju najnovšiu publikáciu **Šlabikár zdravia** s podnázvom Ako sa uzdraviť bez liekov a lekárov. Jednoduchý laický a zrozumiteľný pohľad na podstatu zdravia a skutočné príčiny všetkých chorôb je základom tejto publikácie. Autor v úvode knihy konštatuje, že každý človek sa dokáže uzdraviť sám. Najdôležitejšie je však porozumieť ako funguje človek, jeho telo a pochopiť systém zdravia. Ak spoznáme sami seba, ľahšie pochopíme, čo spôsobuje a vyvoláva príznaky chorôb. Na jeho prednáške sa prítomní okrem iného dozvedeli, prečo nám nepomáhajú rôzne diéty

a ako si máme pripraviť vlastný systém stravovania ušitý doslova na mieru, zoznámili sa s ohromnou silou bylín a bylinných zmesí, pomocou ktorých sa dokážu sami uzdraviť a udržiavať systém v rovnováhe, že spoznaním seba a systému zdravia dostávajú do rúk doslova návod na použitie, aby mohli prevziať zodpovednosť za svoje zdravie. Podľa autora spomínanej knihy základnými piliermi zdravia sú strava,

nápoje, pohyb, kúpele a odpočinok a základnými princípmi uzdravovania človeka je detoxikácia, energetizácia a harmonizácia – regenerácia organizmu. Okrem tejto publikácie Ján Zbojek je autorom ešte ďalších šiestich kníh, a to: Tajomstvo úspechu, Šlabikár finančnej gramotnosti, Šlabikár podnikania, Šlabikár – Multi level marketingu, Šlabikár predaja – Ako sa stať úspešným predajcom, Kalendár rodinného účtovníctva a niekoľkých audiokníh. Beseda mala priaznivý ohlas u prítomných a sme presvedčení, že stretnutie s Jánom Zbojekom nebolo v knižnici posledné.

Deň otvorených dverí pod názvom Dvere dokorán zorganizoval Prešovský samosprávny kraj (PSK) po prvýkrát v roku 2007. Postupne sa podujatie rozšírilo z priestorov sídla PSK do celého regiónu ako **Deň Prešovského kraja**, kde sa prezentujú všetky organizácie v pôsobnosti tohto kraja. Osobitný program pripravujú knižnice, múzeá i galérie. Knižnice ponúkajú v tento deň bezplatný zápis nových čitateľov, obnovenie čitateľského preukazu a odpustenie sankčných poplatkov za upomienky. Na Úrade PSK v Prešove je každoročne pripravený bohatý interaktívny program pre verejnosť. Podujatie sa koná v celej budove. Verejnosti sú otvorené aj priestory, kde sídli predseda PSK, podpredseda

PSK a riaditeľ Úradu PSK. Tohto podujatia sa zúčastnila **15. novembra 2016** aj Podduklianska knižnica, ktorá propagovala mobilné knižničné služby prostredníctvom bibliobusu, ktorý je jediný svojho druhu na Slovensku a ktorý svoje služby poskytuje v dvoch okresoch svídnického regiónu. Návštevníci bibliobusu sa dozvedeli o histórii vzniku medzinárodného holandsko-slovenského projektu, čo je to mobilná knižnica, aké služby ponúka a ako funguje. Páčil sa nielen interiér bibliobusu, ale aj tituly kníh, ktoré sa v ňom nachádzajú.

Camille Labas - slovenská spisovateľka, žijúca v Rakúsku, sa v Podduklianskej knižnici vo Svídníku po prvýkrát predstavila začiatkom roku 2016, a to 16. marca, kde prezentovala svoju literárnu tvorbu cestopisnú knihu Autostopom s tromi deťmi,

zbiereku básni Miesto v tráve a knihu Sila statočného života - Irenkina mladosť v Bardejove. Po druhýkrát autorka navštívila knižnicu **16.11.2016**, a to so svojou najnovšou štvrtou knihu **Pevnosť Narikala** s podnázvom Gruzínsko v dobách antiky a raného kresťanstva. Pevnosť Narikala je symbolom, ktorý reprezentuje hlavné kultúrno-historické míľniky gruzínskej minulosti. Pevnosť postavili v 4. storočí Peržania. Pod Narikalou sa neskôr rozrástlo gruzínske

hlavné mesto Tbilisi a pevnosť slúžila aj na obranu pred nepriateľmi kresťanstva. Táto autorkina priekopnícka kniha otvára slovenskej verejnosti bránu k raným gruzínskym a sčasti i arménskym dejinám. Prostredníctvom elektronickej prezentácie autorka svojim priaznivcom v knižnici predstavila Gruzínsko, jeho históriu, historické pamiatky, nádhernú prírodnú scenériu, gastronómiu, folklór a súčasný život v tejto krajine. V prezentácii boli zakomponované aj tance a hudobné ukážky gruzínskych tanečníkov a spevákov, z ktorých spomenieme známu speváčku Katie Melua, ktorá sa narodila v Gruzínsku. Z Gruzínska pochádza napr. aj básnik Šota Rustaveli, ktorý žil v 12. storočí a napísal gruzínsky národný epos Junák v tigrej koži. Rozprávanie Camille Labas bolo veľmi zaujímavé a pútavé možno aj preto, že pôsobila ako

učiteľka nemčiny v Tbilisi a na Viedenskej univerzite vyštudovala históriu Rímskej, Byzantskej a Perzskej ríše, Sýrie, Mezopotámie, Arménska, Gruzínska a Kaspického Albánska. Gruzínsko autorka navštívila viackrát a ako sa sama vyznala, prirástlo jej k srdcu. Už teraz sa tešíme na jej ďalšie knihy a na stretnutia s touto charizmatickou, vzdelanou a skromnou autorkou.

Vianočné sviatky sú obdobím, na ktoré netrpezlivo čakáme, lebo ich čaro a výnimočnosť nás naplňajú pocitmi šťastia, pohody a harmónie. V tento sviatočný

čas chceme byť k sebe navzájom milí, chceme každému rozdávať iba radosť. Tíško prichádza tento zvláštny čas keď sa stretávajú rodiny, príbuzní a známi, keď si sadáme k spoločnému stolu, aby sme sa tešili z jedinečnej sily, ktorej hovoríme rodinné puto. Vianočný čas má svoje neopísateľné čaro pre každého, kto sa nepozera iba očami, ale i srdcom. Vianočné sviatky si vychutnávame so všetkým čo k tomu patrí. Určite k tomu patrí aj vianočná výzdoba, ktorou si spríjemňujeme a skrášľujeme svoje okolie. Aj knižnica sa rozhodla svojim používateľom spríjemniť tieto dni, a to tým, že v čítarni inštalovala výstavu spojenú s predajom vianočných výrobkov pod názvom **Čaro Vianoc**, na ktorej sú vystavené ručné práce amatérskych umelkýň Ireny Lacikovej, Mariany Vachnovej, Lenky Kendrovej, Kvetoslavy Kostovej, Ivety Kičinovej a Slávky Mikulovej. Výstava je sprístupnená od **6. decembra 2016 do 15. januára 2017.**

Koncom každého roka prežívame najkrajšie a najštedrejšie sviatky roka – Vianoce. Tešíme sa na tieto dni keď budeme zdobiť stromček, na vôňu ihličia, svetlá sviečok, oblátky s medom, kapustnicu a na celú tú čarovnú atmosféru, ktorá ich sprevádza a nás prenáša akoby do iného, lepšieho sveta. Tieto sviatky nás robia láskavejšími, chápavejšími ale aj tolerantnejšími, túžime potešiť svojich blízkych a známych, stretávame sa pri sviatočne prestretom stole, rozdávať sa darčeky, chodíme na návštevy, zaspievame si koledy, pomodlíme sa, zavinšujeme si alebo len tak sa

porozprávame ako sa nám žije, či sa nám darí, pospomíname si na predchádzajúce Vianoce, ale aj na ľudí, ktorí už tu s nami nie sú. Vianočné posedenie s kyticou uvitou zo spevu kolied, hovoreného slova, ale aj humoru, ktorý predviedli kmotričky Nasťa a Varvara (M. Labiková a A. Vaňková), sa uskutočnilo vo sviaatočne vyzdobených priestoroch Podduklianskej knižnice **15. decembra 2016** pod názvom **Postoj chvíľa sviatočná**. V programe vystúpili žiaci ZUŠ vo Svidníku, žiaci ZŠ Karpatská, členky a recitátorky Klubu umeleckého slova ktorý pracuje pri PK a iní. Podujatie malo úspech, o čom svedčil aj zaplnený priestor knižnice a úsmev na tvárach odchádzajúcich, ktorí si, dúfame, od nás odnášali v srdciach a na duši pokoj a mier.

Pod názvom **Vinšujeme Vám...** v piatok **16.12.2016** sa uskutočnilo v knižnici predvianočné stretnutie detí Detského domova vo Svidníku a klientov zariadenia Náš dom vo Svidníku. Na tomto predvianočnom stretnutí deti Detského domova darovali darček vo forme kultúrneho programu klientom zariadenia Náš dom.

text a foto Nadežda Mičáková

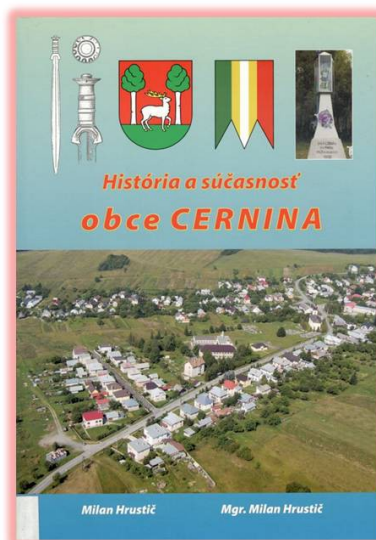

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry, postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný poddukliansky región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

JUBILEJNÉ PUBLIKÁCIE

Aj v tomto čísle predstavujeme jubilejné monografie obcí v okrese Svidník, ktoré boli vydané pri príležitosti ich prvej písomnej zmienky. V roku 2009 bola vydaná publikácia

História a súčasnosť obce Cernina, ktorej autormi sú **Milan Hrustič a Mgr. Milan Hrustič ml.** Monografia bola vytlačená v Tlačiarňi svidníckej vo Svidníku a má 260 strán. Pred úvodom knihy je výstižný citát Alexandra Matušku: „Pokladám za osobitosť nášho osudu, že mnohé nám prichodí z pamäti nie vytrieť, ale naopak v nej podržať, ak nechceme prísť sami o seba.“ V publikácii sa dozvieme o prírodných pomeroch obce, o pravekom a včasnohistorickom vývoji okolia Cerniny, o vývoji obce, keď bola súčasťou feudálneho Makovického panstva (1414-1848), ako žili obyvatelia obce v období prvej svetovej vojny, v dobe medzi svetovými vojnami, v období I. Slovenskej republiky a druhej svetovej vojny a od skončenia druhej svetovej vojny po súčasnosť. Autori rozpracovali poľnohospodársky rozvoj obce, náboženstvo, školstvo, zdravotníctvo, kultúru. Zamerali sa aj na činnosť spoločenských organizácií, šport, národopis,

spoločenský a rodinný život, vianočné a veľkonočné sviatky, svadobné zvyky, zvyky spojené s narodením dieťaťa a s úmrtím. Súčasťou publikácie sú napr. aj chotárne názvy obce, symboly, život rómskeho etnika a Svedkov Jehovových. Je potrebné uviesť, že „začiatkom 90-tych rokov z iniciatívy svidníckych požiarnikov a v spolupráci s ZO Dobrovoľného požiarnického zboru v Cernine vznikla novodobá tradícia každoročných výstupov na horu Makovica. Prvý výstup sa uskutočnil v nedeľu 8. mája 1994 pri príležitosti Dňa požiarnikov a v roku 1997 bol položený základný kameň výstavby sochy sv. Floriána – patróna požiarnikov, ktorá bola slávnostne odhalená 28. júna 1998. Socha je vysoká 3.85 m.“ (citované z publikácie, s. 175- 177). V Cernine sa každoročne v 70.-90.

rokoch 20. stor. konali obvodové folklórne slávnosti piesní a tancov. Publikáciu dopĺňa bohatý fotografický materiál a literatúra a pramene.

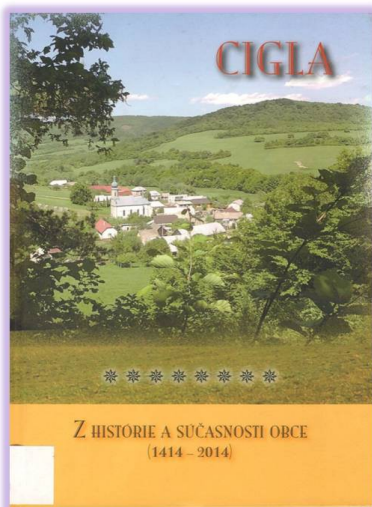
V roku 2014 boli vydané jubilejné monografie troch obcí – Beňadikovce, Cigla a Mestisko pri príležitosti ich prvej písomnej zmienky. Monografia o Beňadikovciach vyšla pod názvom

Z histórie a súčasnosti obce Beňadikovce 1414-2014,

ktorá bola vydaná pri príležitosti 600. výročia prvej písomnej zmienky o obci. Autorkou monografie je **PaedDr. Daša Izsófová, rodená Dzubajová**, pedagogička na Základnej umeleckej škole vo Svidníku, rodáčka z Beňadikoviec. Knihu vydal Obecný úrad v Beňadikovciach, vytlačili ju v Tlačiarňi svidníckej vo Svidníku v roku 2014 a má 117 s. V predhovore autorka knihy uvádza, citujem: „Táto kniha má sprítomniť spomienky na život aký žili naši predkovia, aké zvyklosti a tradície dodržiavali. Mojim cieľom pri písaní publikácie predovšetkým bolo, aby sa obyvatelia obce i širšieho regiónu dozvedeli viac o osídľovaní obce a okolia, o spôsobe života našich predkov, ich práci, kultúre, zvyklostiach, prírode a pod.“ Tieto autorkine slová potvrdzuje aj obsah publikácie. Používateľ sa dozvie o pravekom osídlení v okolí obce, o vzniku obce, symboloch, o panstve Makovica vo vzťahu

k Beňadikovciam, o zbojníckej skupine panstva Makovica a Beňadikovčanoch, o urbárskej regulácii Márie Terézie, ale aj o tom, ako zasiahla veľká hospodárska kríza v 30-tych rokoch 20. storočia do života obyvateľov Beňadikoviec, ako žili obyvatelia v období prvej a druhej svetovej vojny, o dejinách školstva, o povojnových rokoch v obci, o architektúre, zvykoch, obyčajoch a ostatných tradíciách, o historických pamiatkach, o osobnostiach a významných rodákoch obce, o záznamoch z obecnej kroniky. Z obce pochádzajú také významné osobnosti, ako napr. pedagóg, zberateľ folklóru, popularizátor ústnej ľudovej slovesnosti a kultúrno-osvetový pracovník **Andrej Duleba**, autor niekoľkých publikácií a brožúr ľudových piesní, **doc. PhDr. Alexander Duleba, CSc.**, profesor a politológ, riaditeľ Výskumného centra Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku (po transformácii SIMŠ), ktorej je riaditeľom. Je autorom vyše 20 monografií. Významným rodákom bol aj **JUDr. Ján Kaliňák**, dlhoročný štátny notár vo Svidníku, autor štyroch beletristických kníh, v ktorých opísal udalosti predvojnové, vojnové a povojnové vo svidníckom regióne. Publikácia je bohato doplnená dobovými fotografiami a použitou literatúrou.

V roku 2014 vyšla ďalšia monografia pod názvom **Cigla**.

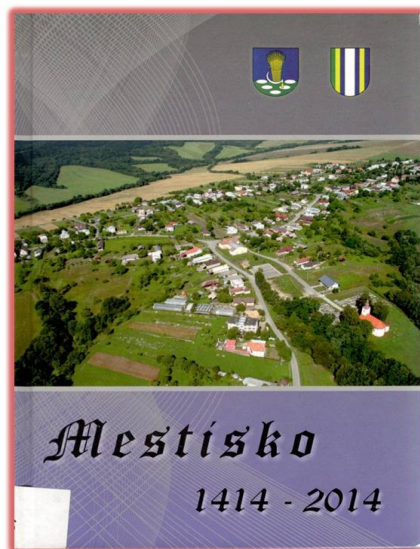
Z histórie a súčasnosti obce (1414-2014), ktorej autorom je Mgr. Peter Ignác. Bola vytlačená v Tlačiarňi svidníckej vo Svidníku a má 132 strán. Publikácia bola vydaná s finančnou podporou Prešovského samosprávneho kraja v Prešove pri príležitosti 600. výročia prvej písomnej zmienky o obci. Z publikácie sa dozvieme o prírodných pomeroch obce, v kapitole História sa oboznámime so vznikom Makovického hradného panstva, v portálnom súpise Makovického panstva z roku 1427 je dedina Cigla zapísaná ako Cekla, ale aj o tom, že prvá písomná zmienka o Cigle je uvedená v listine kráľa Žigmunda Luxemburského z 15. apríla 1415. Tiež sa dozvieme o živote obyvateľov obce na konci stredoveku a začiatkom novoveku, od začiatku 17. storočia do urbárskej regulácie, ale aj v období prvej a druhej svetovej vojny a o živote obce po

oslobodení. Zaujímavé sú kapitoly o zakladaní jednotného roľníckeho družstva v obci,

o školstve, o náboženskom živote v obci. V kapitole o sakrálnej pamiatkach nehnuteľných a hnutelných sa dozvieme, že dominantou obce je Gréckokatolícky chrám sv. Michala Archanjela z roku 1938, ktorý je postavený v pseudobyzantskom štýle. V barokovo – klasicistickom štýle je vybudovaná Kaplnka sv. Michala Archanjela, ktorá stojí na miestnom cintoríne. Publikáciu dopĺňa Kalendárium faktov a udalostí v obci Cigla 1949-2014, Prehľad funkcionárov obce v rokoch 1945-2014, symboly obce, vývoj názvu obce, chotárne názvy, zoznam rodín v obci Cigla od 1.1.2011 podľa čísla domu, priezviska a miestneho názvu rodiny. Monografia je doplnená množstvom vzácných dobových fotografií a súpisom použitých prameňov a literatúry.

Obecný úrad v Mestisku vydal v roku 2014 publikáciu **Mestisko 1414-2014**, ktorej autormi sú **Mgr. Peter Ignác** a **Jozef Leľo**. Po príhovore starostu z obsahu monografie sa dozvieme o prírodných pomeroch a polohe obce, o pravekom osídlení Mestiska a okolia, o prvej písomnej zmienke o Mestisku a jeho vývoji do konca stredoveku, na začiatku novoveku, v čase od urbárskej regulácie Márie Terézie po koniec feudalizmu, od skončenia druhej svetovej vojny po súčasnosť. Prehľadné je Kalendárium faktov a udalostí o obci Mestisko 1950-2013 a Prehľad funkcionárov obce v rokoch 1946-2014. Dozvieme sa aj o jednotnom roľníckom družstve v obci, o školstve, o športovom a kultúrnom živote obyvateľov obce, o spoločenských a záujmových organizáciách, o Poľovníckom združení SKALA, základňa Mestisko, o symboloch obce a o chotárnych názvoch. V obci sa nachádza murovaný rímskokatolícky kostol z r. 1843, ktorý bol postavený v klasicistickom štýle s prvkami baroka.

V kostole sa nachádza zvon, ktorý bol odliaty prešovským zvonolejárom Jánom Lecherom v roku 1791. Z pôvodného dreveného kostola pochádzajú vzácne barokové plastiky z 2. polovice 18. storočia. V obci aktívne pôsobí folklórna skupina Brežinky, založená v roku 2003, ktorá je známa nielen v Mestisku, ale aj v okolitých mestách a obciach a v zahraničí. Miestna mládež v 60-tych rokoch sa venovala ochotníckemu divadelníctvu. V 90-tych rokoch 20. storočia bola obec splynofikovaná. Občania Mestiska ako prví v okrese Svidník založili v roku 1949 jednotné roľnícke družstvo, ktorého predsedom bol **Ján Blaško**. V obci sa narodil významný slovenský archivár a historik **Ján Beňko**, autor mnohých publikácií a odborných článkov. V obci sa aktívne rozvíja športová činnosť, najmä futbal a turistika. Dňa 4.10.2008 bol založený Klub slovenských turistov – Kašielik Mestisko. Monografia je doplnená vzácnymi dobovými fotografiami, niekoľkými reprodukciami maliieb inšitného maliara Miroslava Potomu zo Stročina, ktorého manželka Helena, rodená Fečková, pochádza z Mestiska. Kniha obsahuje aj bohatý súpis literatúry a použité pramene.

Emília Kudlová

pokračovanie v ďalšom čísle

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Ivan Žak (Ján Žák)

Ľudový spisovateľ, básnik, zberateľ folklóru

V 60.-70. rokoch 20. storočia sa na literárnej scéne v okrese Svidník objavili traja ľudoví spisovatelia Mikuláš Hvozda, Ivan Novák a Ivan Žak. Boli obľúbenými autormi, ktorých na rozličné kultúrne podujatia pozývali školy, knižnice, múzeá a ostatné kultúrno-výchovné inštitúcie vo Svidníku i v blízkom periodika vám predstavíme Ivana píše: „Keď otec odišiel za prácou mesiac, takže otca si ťažké časy. Po roku otec zostal polosirotou.“ Už od 6-tich u bohatých gazdov. Zarábal si na ročný začal chodiť do základnej spomínal na svojho učiteľa vštepoval nielen vzdelanie, ale aj všetko pozitívne vo vzťahu k ľuďom, k materinskému jazyku a k rodnej vlasti. Hoci sa veľmi chcel učiť, neľahký život polosiroty mu nedovolil ďalej študovať. Keď mal 18 rokov začala sa prvá svetová vojna, na ktorú musel v r. 1915 narukovať. Bojoval na ruskom fronte pri Novom Počajeve. V r. 1918-1938 pracoval ako sezónny robotník v poľnohospodárstve na Zemplíne a v Šariši. Talent, ktorý I. Žak dostal do vienka, nedal na seba dlho čakať. Písanie a poézia sa stali jeho celoživotnou láskou. Po vzniku ČSR bol najpopulárnejším veršovníkom nielen pod Duklou a na Makovici, ale aj na východnom Slovensku a za hranicami vlasti. Po prvýkrát začal písať do užhorodských novín Nedilja (Nedeľa), ktoré vychádzali v prvých rokoch po vzniku ČSR. Po druhej svetovej vojne rozvíjal svoju literárnu činnosť aktívnejšie. Jeho básne boli publikované v periodikách: Prjaševščina, v detskom časopise Kolokoľčik-Dzvinočok, Družno vpered, Nove žyttja, v okresných novinách Roľník spod Dukly (noviny vychádzali aj pod názvom Pidduklijanskyj chliborob), v ľudových kalendároch a boli vysielané vo vtedajšom Slovenskom rozhlase Bratislava, ukrajinské štúdio Prešov. Jeho poézia našla odozvu aj v slovenskej Smene, v českom týždenníku Svět sovětú, v ukrajinských novinách Vitčyzna

(Vlast'), Literaturna hazeta a v ľvovskom ěaopise Źovten' (Október). Ivan Źak je autorom príležitostnej poézie piesňového typu vychádzajúcej z lemkovského folklóru. Vo svojich básňach glosoval dobové udalosti a ekonomický život ľudí pod Makovicou. V centre jeho tvorby stojí ělovek s kaŹdodennými radosťami a starosťami. Odsudzuje ľudské slabosti, ako je alkoholizmus a despotizmus v medziľudských vzťahoch. Ospevuje krásu lásky, práce, priateľstva a prírody. Optimisticky vyznievajú básne o slobode, o budovaní nového života pod Duklou. Jeho básne sa vyznaĹujú aj humorom, satirou, ľudovou múdrosťou a svieŹosťou jednoduchého slova. Láska k rodnej reĹi v tvorbe Ivana Źaka je výrazne späťá s láskou k rodnému kraju, k rodnej Makovici a Beskydám.

V jeho tvorbe je mnoho básní autobiografického charakteru. Výber z jeho poézie vyšiel

knižne v r. 1960 pod názvom (Makovické nuty). Jeho básne boli uverejnené v zborníkoch: **Molodi holosy** (1958), **Lastivka z PrjaševšĹiny** (LastoviĹka z Prešovska, 1960), **Zelenyj vinoĹok-Ĺervoni kvitoĹky** (1965), **Karpaty pisneju vĹarovani** (Karpaty piesňou oĹarené, 1974), a v zborníkoch pre deti **Pioners'ki perlyny** (Pionierske perliĹky, 1978) a **Kvity z perelohu** (Kvety z prielohu..., 1988). Všetky básne Ivana Źaka sú napísané v miestnom rusínskom náreĹí. Jeho básne boli a sú veľmi obľúbené medzi širokou Ĺitateľskou verejnosťou.

Recitujú sa na súťaŹiach, niektoré básne boli zhudobnené. Jeho poézia sa Źivo prihovára Ĺitateľom melodickosťou veršov-rýmovaĹiek a patrí k vzáĹným Źriedlam ľudovej literárnej tvorby.

Popri poézii príležitostne písal aj prózu najmä poviedky. Ivan Źak bol vzorným kronikárom obce Vápeník a zberateľom ľudového folklóru, najmä prísloví a ľudových zvykov.

Niektoré jeho príslovia boli publikované v periodikách Družno vpered a Nove Źyttja. Bývalý Ĺeskoslovenský diplomat, minister zahraniĹných vecí Bohuš Ĺňoupek v knihe reportáŹí **Źivot pre východ** (1959) uviedol v kapitole **Zo starých kroník** úryvky z kroniky obce Vápeník, ktorú písal Ivan Źak a ocenil jeho prácu pri zdokumentovaní Źivota obyvateľov v obci Vápeník a v kraji pod Duklou v minulosti. Zomrel ako 76-roĹný 11.11.1972 v rodnej obci Vápeník, kde je aj pochovaný. V r. 1976 vydala kniŹnica personálnu

bibliografiu **Poznávajme osobnosti nášho regiónu**, v ktorej je uvedený Źivot a tvorba o.i. aj Ivana Źaka. Jeho meno sa dostalo aj do **Slovenského biografického slovníka**. VI. zv. T-Ź, heslo Źák, Ján, s. 484, ktorú vydala Matica slovenská v Martine v roku 1994. V r. 2015 vydala PK vo Svidníku výberovú bibliografiu **Povedané sa zabudne, napísané sa zapamätá**, ktorá vyšla na CD nosiĹi a je v nej uvedený profil a tvorba Ivana Źaka.

Emília Kudlová

PouŹitá literatúra

Karpaty pisneju vĹarovani. Bratislava ; Prešov : SPN ; Odbor ukrajinskej literatúry v Prešove, 1974. 182 s.

KUDLOVÁ, Emília. 1996. *Poznávajme osobnosti nášho regiónu* : Nykolaj Hovzda, Ivan Rodák, Ivan Źak. *Bibliografia*. Svidník : Okresná kniŹnica, 1996. 32 s. ISBN 80-85147-22-X.

RUDLOVĹÁKOVÁ, Helena. 1965. *Zelenyj vinoĹok – Ĺervoni kvitoĹky*. Bratislava ; Prešov : SPN ; Odbor ukrajinskej literatúry v Prešove. 451 s.

Police plné kníh

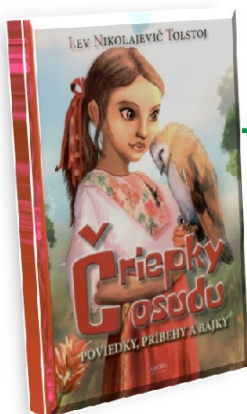
Nájdete v našej knižnici

Publikácie uverejnené v tomto čísle časopisu boli zakúpené do Poddukľianskej knižnice vo Svidníku s finančnou podporou Fondu na podporu umenia

**ONDRIOVÁ, Ivana : Radio love.
Bratislava : Motyl', 2016. - 286 s.**

Láskou skúšaná tridsiatnička July svoju prácu miluje. Moderátorka relácie Radio love, úspešnej éterovky pre zamilovaných o zamilovaných, radí v partnerských vzťahoch a manželských strastiach i pri hľadaní šťastia. Za svojou prácou však ukryva presný opak - vlastný žiaľ a sklamanie. Náhlá zmena nastane, keď do relácie vstúpi on - miláčik žien, ozajstný casanova a miestna mediálna hviezda - Andreas Benč. Naštvaná a pod tlakom vedenia pristúpi k vynoveniu relácie, aj keď na chlapov, ako je Benč, je doslova alergická. Podarí sa im spoločnými silami navrátiť romantickej relácii jej niekdajší lesk? Dokážu spolu pracovať aj napriek rozdielom? A napokon... môže vzájomná nevraživosť prerásť aj v niečo iné? Šialene komplikovaná July má pred sebou vzrušujúce situácie, ktoré jej vytrhnú pevnú pôdu spod nôh!

**TOLSTOJ, Lev Nikolajevič : Čriepky osudu.
Žilina : Georg, 2016. - 60 s.**

Táto knižka prináša krátke poviedky, príbehy a bájky Leva Nikolajeviča Tolstého. Niekedy vážne, inokedy žartovne odhaľuje skrývané temné stránky ľudského charakteru, aby ukázal, aká cesta vedie k oslobodeniu sa od nich.

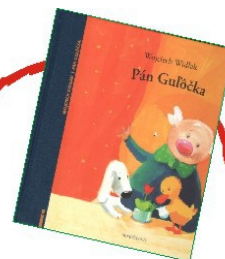

FORDINÁLOVÁ, Eva : Odklinanie Vajanského. K 100. výročiu úmrtia. Martin : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2016. - 218 s.

100

Autorka po rozsiahlom bádani národného obrodzenia zamerala obsah vedeckého skúmania na tvorbu významného slovenského spisovateľa a politika Svetozára Hurbana Vajanského pri príležitosti 100. výročia jeho úmrtia. Nový pohľad na jeho celoživotné dielo považuje Prof. E. Fordinálková za isté „odkľatie“ tejto osobnosti a splatenie dlhu odbornej verejnosti voči Vajanskému. Autorka otvára svoju prácu vyznaním: Vajanského dielo ju oslovilo už v ranej mladosti, i cez Záhorie, z ktorého obaja pochádzajú, a dlho čakala na literárno-bádateľské dielo, ktoré by komplexne poňalo autora, až napokon prijala výzvu a pustila sa do práce. E. Fordinálková nepredstavuje Vajanského len ako zakladateľa slovenského spoločenského románu, ale aj ako ideológa, najvýraznejšiu osobnosť vtedajšieho politického diania, ktorá pociťovala zodpovednosť za určovanie stratégie a taktiky v obrannom národnom zápase v čase eskalujúcej maďarizácie. Jadro vedeckej práce prirodzene tvorí široko koncipovaný analytický prierez tvorbou s bohatou konfrontáciou s prácami iných literárnych vedcov. Autorka dospeje k stručnému záveru, že poznaním Vajanského spoznáваме seba samých.

**WIDŁAK, Wojciech
Pán Gul'ôčka.**

[Prešov] : Slniečkovo, 2016. - 53 s.

Krátke príbehy pre deti všetkých vekových kategórií. Tolerantná kniha ktorá učí rešpektovať pravidlá a kde sa vždy môžete spoľahnúť na odpúšťajúci úsmev pána Gul'ôčku. Pán, ktorý vie, ako sa vysporiadať s katastrofou, prísť so zaujímavou zábavou a pritiahnúť pozornosť. Pretože v dome Pána Gul'ôčku nie je nikdy nuda. Ako niekedy málo stačí, aby sa stali veci zázračné, a zároveň nás pritom neodvádza od skutočnosti. Problémy typu – noví susedia, stratené okuliare, krídla – sú bežnými situáciami a ich riešenia sú často ľudskými či detskými riešeniami v plnej miere.

Nadežda Mičáková

Jazykové omýly

V tejto rubrike sa venujeme otázkam jazykovej správnosti, cudzím slovám a frekventovaným nespisovným slovám, ktoré uvádzame spisovným náprotivkom, vychádzajúc z diela Krátky slovník slovenského jazyka, Bratislava 2003 a Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax, Bratislava, 2005.

Spisovné slová používame vo verejnom dorozumievaní, **nespisovné** nepatria do verejného styku, používajú sa iba v neoficiálnom súkromnom styku v určitej skupine ľudí. Ak chceme zvýšiť kultúru ústneho a písomného vyjadrovania, je potrebné čo najlepšie ovládať spisovný jazyk.

Možno sa aj vám stalo, že ak sa v niečom neviete rozhodnúť, dostanete odpoveď: **Je to na vás, ako sa rozhodnete**. Avšak správna väzba je s predložkou **od**, teda: **Závisí to od vás, ako sa rozhodnete**.

V názvoch ulíc pomenovaných privlastňovacím prídavným menom po nejakej osobe je krátke -a v zakončení na **-ova**, napríklad **Štúrova, Bernolákova ulica**.

S veľkým začiatočným písmenom sa píše **Štúrovci** vtedy, ak ide o príbuzných Ľudovíta Štúra. S malým začiatočným písmenom sa píše **štúrovci**, ak ide o príslušníkov Štúrovej družiny.

Názvy sviatkov hodnotíme ako vlastné mená, a preto ich píšeme s veľkým začiatočným písmenom – Vianoce, Veľká noc. Vo vianočnom pozdrave **Šťastné a veselé Vianoce** uvedieme veľké **V**, ale v spojení s prídavným menom vianočné sviatky píšeme malé **v** - **Šťastné a veselé vianočné sviatky**.

Ludmila Očipková

Viete, že... Viete, že...

- ◆ **katalogizácia** /gréc./ vyhotovovanie, vyhotovenie katalogizačných záznamov; náuka o knižničných katalógoch a metódach ich budovania; oddelenie alebo referát vo veľkých knižniciach
- ◆ **katalogizátor** /gréc./ odborný pracovník vyhotovujúci katalogizačné zoznamy, zaraďujúci ich do katalógu a starajúci sa o vonkajšiu úpravu katalógov
- ◆ **katerizácia** /podľa amerického knihovníka Ch. A. Cuttera/ určenie autorského znaku knižničných jednotiek, ktoré sa na regáloch stavajú abecedne
- ◆ **klasik** /lat./ antický spisovateľ
- ◆ **klauzúra** /lat./ spona (pracka) na uzavieranie knihy, často vo forme kovaného ornamentu
- ◆ **kocitácia** /lat./ spoločná citácia páru článkov v treťom článku; kocitačná analýza
- ◆ **kódex** /lat./ starobylá rukopisná kniha
- ◆ **kolácia** /lat./ údaje o rozsahu diela; druhá časť záznamu prvotlače obsahujúca údaje o rozsahu diela, jeho zložkách, druhu písma a pod.
- ◆ **kolofón** /gréc./ súhrn údajov o autorovi a tematike diela, o mieste a dátume vydania a o tlačiari, umiestnený na konci textu prvotlače a starých tlačí

Prameň: ŠALING, Samo – IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – MANÍKOVÁ, Zuzana. 1997. *Veľký slovník cudzích slov*. Veľký Šariš : SAMO – AAMM, 1997. 1310 s. ISBN 80-967524-0-5.

Najkrajšie knižnice sveta

Ponúkame Vám pohľad na vybrané svetové knižnice, ktoré jednoducho musíte vidieť, určite budete očarení nielen ich architektúrou.

British Library, London

Zdroj: <http://www.e-architect.co.uk/london/british-library>

PECKHAM LIBRARY, LONDON

Zdroj: <http://www.agefotostock.com/age/en/Stock-Images/Rights-Managed/VIW-AAS-PL-0014>

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

JABLKO SVÁRU

Grécka báj hovorí, že najvyšší boh Zeus rozhodol, aby sa dcéra boha Nérea, vládcu mora, vydala za fthijského kráľa Pélea. Keď sa mal smrteľník oženiť s bohyňou, musela to byť nádherná svadba, preto sa Péleus rozhodol pozvať na ňu všetkých bohov. Vlastne nie všetkých, lebo zabudol na bohyňu sváru Eris. Keď sa hostia

najlepšie zabávali, nakukla Eris do svadobnej siene a medzi svadobčanov hodila jablko, na ktorom bolo napísané: Najkrajšej bohyni. Hostom bolo jasné, že o titul najkrajšej by sa mohla uchádzať Diova manželka Héra, Pallas Athéna, bohyňa múdrosti a umenia a bohyňa lásky Afrodita, ale kto má z nich vybrať tú najkrajšiu? Zeus, ktorého vyzvali, aby sa stal rozhodcom, túto poctu odmietol, lebo si nechcel pohnevať ani manželku, ani dve ďalšie

bohyne, ktoré boli vlastne jeho dcérami. Preto sa zhodli na tom, že spor má rozsúdiť niekto nezainteresovaný. Voľba padla na krásneho mladíka, pastiera oviec neďaleko Tróje, ktorým bol odhodený syn Trójskeho kráľa Priama. Paris prijal túto neľahkú úlohu ako rozkaz bohov veľmi nerád, lebo vedel, že všetky tri bohyne sú rovnako krásne. Bohyne sa snažili Parida ovplyvniť nielen tým, že vychvaľovali svoje prednosti, ale aj rozličnými sľubmi, múdrosť a slávu a Afrodita najkrajšiu ženu sveta. Paris dlho nerozmýšľal a jablko podal Afrodite, ktorá svoj sľub síce splnila, no pretože najkrajšou ženou sveta bola Helena, manželka spartského kráľa Meneláa, musel ju Paris uniesť. Pomocou ľsti sa to Paridovi podarilo, ale s podporou dvoch sklamaných bohýň získal spartský kráľ podporu celého Grécka a tak so stotisícovým vojskom na takmer 1200 lodiach vyplával k Tróji, ktorú po dlhej desaťročnej vojne dobyl a Helenu si odviezol späť do Sparty. Tak sa jablko stalo nielen predmetom sváru medzi bohyňami, ale aj nepriamou príčinou vojny.

Jablkom sváru môže byť aj celkom iný predmet, ako sa o tom aj sami často presviedčame.

obrázok na: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jablko_sv%C3%A1ru

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda. 1997. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia I. : výberová bibliografia*. Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. 39 s. ISBN 80-85147-25-4.

Čas na zábavu

Bystré hlávky

Poznáš slovenských spisovateľov?
Ak áno, pospájaj správne
mená s ich priezviskami.

Dušan	DOBŠINSKÝ
Roman	DUŠEK
Pavol	BRAT

Niečo pre šikovné rúčky

Nájdí 5 rozdielov

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

1	8	6				9	2	3
			8			5	4	
		9	2	3		7		8
9			6					
	2	5	4		8	1	3	
3	4	7	1	2	5	8	9	
					2		7	4
2		3		1	4	6		5
8			3			2		

	4		6				2	
								5
				1		7	6	3
					8			9
	9	4	2				8	
3		1	5			2		
1								2
	5			2	1	9		
2			3		4	8	1	

**Poddukliansky knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882191. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Bc. Ľudmila Očipková, Nadežda Mičáková**